

Bela noga krompirja (*Rhizoctonia solani* Kühn)

Gre za pomembno talno glivo, ki ima številne gostitelje po vsem svetu. Različni sevi te glive okužujejo zelenjadnice in poljščine, še posebej veliko škodo dela na sadikah, kjer povzroča padavico. Preživi v zgornjem delu tal v obliki sklerocijev redkeje tudi v obliki micelija. Prenaša se z vodo, zemljo, z orodji in stroji in pri krompirju predvsem z okuženimi gomolji. Na krompirju povzroča manjši pridelek ter slabšo kakovost gomoljev.

Bolezenska znamenja

Bolezenska znamenja so vidna na nadzemnih in podzemnih delih rastline. Na gomoljih gliva naredi površinski splet temnih sklerocijev različnih oblik, ki se lahko združujejo in zavzamejo večjo površino. Gomolj pod sklerocijem ni poškodovan. Okuženi stoloni, stebela in korenine se na začetku obarvajo rjavo rdeče, kasneje na teh mestih nastanejo temnejše razjede. Rastlinski deli nad okužbo običajno propadejo. V nasadu so prazna mesta, saj krompir lahko sploh ne vznikne, ker vsi kaliči propadejo ali pa preživi le eno steblo, ki zacveti prej kot ostale rastline v nasadu (zelo tipičen znak). Na okuženih steblih, tik nad zemljo, se v vlažnih razmerah pojavijo sivo bele prevleke, na katerih nastajajo spolni trosi (bazidiospore). Z napredovanjem bolezni listi bledijo in rumenijo, vrhnji lističi se značilno vzdolžno zvijajo ob glavnem vretenu lista. Robovi zvityh lističev se lahko tudi vijolično obarvajo.

Sliki 1 in 2: Temne kraste bolj vidimo, ko gomolje operemo. Kraste lahko odstranimo z nohtom (foto: arhiv KIS).

Prepoznaven znak okužbe je tudi pojavljanje zadebelitev stebel in pojavljanje zračnih gomoljčkov v listnih pazduhah. Splošna rast rastlin je slabša. Pogosto rastlina tvori večje število drobnejših gomoljev. Prizadeti gomolji so nepravilnih oblik, večkrat z značilnimi razpokami in razjedami na površini. Intenzivnost znakov na rastlini je odvisna tudi od sorte

Slika 3: Zvijanje listov zaradi okužbe stebel (foto: KIS)

Razvoj in širjenje bolezni

Gliva *R. solani* se prenaša z okuženimi gomolji ali pa preživi v tleh v obliki micelija ali sklerocijev. Optimalne temperature za okužbe so od 5 do 25°C. Do večjih poškodb in širjenja bolezni pride pri sajenju okuženih gomoljev, kadar je po sajenju dalj časa hladno, vlažnost tal pa je visoka. Takšne okoljske razmere so pogoste pri zgodnjih terminih sajenja, ko je tudi rast krompirja počasna. Iz micelija ali sklerocija poženejo hife, ki se prisesajo na zunanjo stran kaličev ali korenin, od koder se širijo v rastlino in razjedajo tkivo. Novi sklerociji, ki so vir nadaljnjih okužb, nastajajo šele ob koncu rastne dobe na odmrlih delih krompirja in na gomoljih.

Varstvo

Preventivni ukrepi

- Sajenje certificirane semenskega krompirja.
- Izogibamo se zgodnjemu sajenju v mokra in hladna tla. Hitrejši kot je vznik, manj je možnosti za večje izgube.
- Nakaljevanje krompirja pred sajenjem skrajša čas do vznika in izpostavljenost kaličev okužbi.
- Nekatere sorte krompirja kažejo določeno stopnjo tolerance na belo nogo.
- Krompirja na isto mesto ne sadimo vsaj 3, še bolje 4 leta.
- V semenskih nasadih prizadete rastline odstranimo iz nasada.

Kemično varstvo

Za zmanjševanje okužbe z belo nogo krompirja so registrirana fitofarmacevtska sredstva navedena v tabeli.

Besedilo: Aleš Plut

Datum nastanka: november 2017

Uporabljeni viri:

- Banville G.J., Carling D.E. 2001. Rhizoctonia Canker and black scurf. V: Compendium of potato diseases. Stevenson W.R. (Ur.). St. Paul, American Phytopathological Society: 36 – 37.
- Frank J.A. 1990. Rhizoctonia Canker (black scurf). V: Compendium of potato diseases. 1990. Hooker W. J. (Ur.). Minnesota, American phytopathological society: 52 – 54
- Johnson S.J. Leach S.S. 2003. Rhizoctonia diseases on potatoes. Bulletin 2273. University of Maine. <https://extension.umaine.edu/publications/2273e/> (september 2017)
- Pepelnjak M. 1999. Varstvo pred okužbami z belo nogo (*Rhizoctonia solani* Kuhn) v nasadih krompirja. V: Zbornik predavanj in referatov s 4. Slovenskega posvetovanja o varstvu rastlin. Portorož, 3.-4. marec 1999. Maček J. (ur.). Ljubljana, Društvo za varstvo rastlin Slovenije: str. 41-44
- Van den Brink L., Wustman R. 2014. Rhizoctonia solani in potatoes and its control : Specific recommendations for seed production in Punjab (India). Praktijkonderzoek plant in Omgeving, part of Wageningen UR business unit AGV. <http://edepot.wur.nl/305202> (september 2017)
- Wharton P., Wood E. 2013. Rhizoctonia stem canker and black scurf of potato. University of Idaho. <https://www.cals.uidaho.edu/edcomm/pdf/CIS/CIS1198.pdf> (september 2017)